

פרשת נח

דגושה נמצא אומר ששונאו¹³ של הקב"ה
נמחה עם¹⁴ כל-היקום כי "וימח" הדגוש הוא
מהנפעל כמו "יִמַח שָׁמַיִם" (תהלים קט, יג)
אך כשהמס רפה הוא מהבניין הקל, וצריך
להזהר בזה מאוד. עכ"ל.

פעלים בבניין קל ובבניין נפעל

פעלים בלשון הקודש באים בשבע צורות
הנקראות בניינים והם קובעים בין היתר אם
הנושא הוא עושה הפעולה (כמו בבניינים
פֶּעַל, פִּיעַל והפעיל) או מקבל אותה (כמו
בבניינים נפעל, פועל והופעל).

לדוגמא "הוא קָנָה" - הפועל "קנה" שהוא
מבניין פֶּעַל המכונה בניין קל, מתייחס לאיש
הקונה - הוא עושה הפעולה, אבל אם נאמר
ש"החפץ נִקְנָה" - הפועל "נקנה" שהוא
מבניין נפעל, מתייחס אל החפץ שעליו
הופעלה פעולת הקנייה.

לפעמים ההבדל בין הבניינים הוא מאוד קטן
כמו בשינוי של ניקוד או דגש אבל הוא יכול
להיות מאוד משמעותי. לדוגמא הפועל
"חָנָה" בזמן עבר מן הבניין הקל, בלשון עתיד
- "יִחַנֶּה", אם נוסף לו את ואו ההיפוך כדי
שיחזור ללשון עבר יהיה "ויחנה" או "יִחַנֶּה"
(שמות טו, ב) בלשון המקרא, וכמו כן ויבן -
בנה, ויפן - פנה, ויקן - קנה וגם "וימח"
(בראשית ז, כג) הוא כמו "מחה", ובכולם אֵין
דגש כלל¹⁰ באותיות הפועל¹¹ מפני שהם
מהבניין הקל.

לעומת זאת בהמשך הפסוק "וַיִּמַּח"ו
מִן־הָאָרֶץ" המס דגושה, שהפועל "וימחו"
הוא מבניין נפעל שפירושו "נִמְחוּ מִן־הָאָרֶץ"
(רק שיש שימוש בואו ההיפוך מעתיד לעבר
כדלעיל). כאן המס נדגשה בגלל חסרון הנון
של בניין נפעל שהיה צריך להיות "וַיִּמְחוּ".
ומעתה יובנו היטב דברי הרב אור-תורה¹²
שהקורא "וימח את-כל-היקום" במס

¹⁰ ושאלת השאלה, מדוע לא בא דגש במס הרי הוא
בא לאחר תנועה קטנה הלא היא החיריק החסר
שביוד, והרי דרך התנועה הקטנה לבוא דגש כבד
אחריה?

דע לך שהדבר כן רק שלא במקום הטעם, אבל במקום
הטעם אדרבא התנועה הגדולה מושכת אחריה דגש
כמו במס של "לָמָּה", ובבית של "סֹבּוּ צִיּוֹן" והתנועה
הקטנה ההפוכה לה בטיבעה אינה גורמת לדגש
אחריה כמו בית של גָּבַר, ויוד של בֵּית שהם רפות.

¹¹ אמנם יש כאן דגש ביוד שמאותיות אית"ן מפני
הפתח שקדמו, אבל הוא איננו בכלל אותיות הפועל.

¹² "אור תורה" להרב המקובל אביר הרועים מהר"ר
מנחם די לונזאנו והוא הגהת ס"ת ונדפס בספרו שתי
ידות. מדברי הרחיד"א בשם הגדולים מערכת ספרים.
וכתב שם בהגהת מנחם ציון אות ל"ז והרב אם
למסורת כתב בהקדמתו בזה"ל דברי אור תורה
ככתובים וכתוננים מסיני דמי ע"ש. וע"ש עוד.
ובמערכת גדולים כתב עליו הרחיד"א ז"ל, מהר"ר
מנחם די לונזאנו אביר בתורה בזמן מהר"ח והרמ"ע
ומהראני"ח, חיבר סדר עבודה שנת שלי"ב והפליא
לעשות בספר אור תורה ונדפס ספר שתי ידות להרב
וכו' והיה משורר גדול ומדקדק עצום. עכ"ל.

¹³ בלשון סגי נהור.

¹⁴ ותהיה משמעות "את היקום" - "עם היקום" כמו
"והנני משחיתים את-הארץ" (וי, ג) - עם ארעא.